

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 15.11.2006
KOM(2006) 685 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA

**Metinė ataskaita apie mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros veiklą Europos Sąjungoje
2005 m.**

[SEK(2006) 1450]

KOMISIJOS ATASKAITA

Metinė ataskaita apie mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros veiklą Europos Sąjungoje 2005 m.

(Tekstas svarbus EEE)

1. ĮVADAS

Ši metinė ataskaita apima plėtrą ir veiklą 2005 m. Ataskaita buvo parengta remiantis Europos bendrijos steigimo sutarties 173 straipsniu¹ ir Sprendimo dėl Šeštosios bendrosios programos 4 straipsniu².

Prie ataskaitos pridedamas Komisijos tarnybų darbo dokumentas, kuriame pateikiama išsamesnė ataskaita ir statistinė informacija. Pagrindinėse dalyse pateikiama informacija apie 2005 m. veiklą ir rezultatus bei apie mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros raidą Europos Sąjungos valstybėse narėse. Statistinės lentelės pateikiamos atskirame priede.

2. BENDRIJOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR TECHNOLOGIJŲ PLĖTROS VEIKLA

2.1. Pasiekimai politikos srityje

Vykdamas tokio pobūdžio ir masto ES mokslinių tyrimų politiką yra galimybių pakelti Europos piliečių gerovę ir padidinti bendrą ES konkurencingumą. Mokslinių tyrimų politika vaidina svarbų vaidmenį plėtojant žinių ekonomiką ir taip įgyvendinant Lisabonos tikslus ir prisidedant prie Komisijos prioritetų: gerovės, užimtumo ir augimo. Mokslinių tyrimų srityje ES siekia dviejų pagrindinių tikslų: sukurti Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE) ir labiau sutelkti bei pagerinti Europos viešojo ir privataus sektorių pastangas mokslinių tyrimų srityje.

2005 m. pavasarį vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime valstybių ir vyriausybių vadovai sustiprino Lisabonos strategiją nauja augimo ir užimtumo partneryste, pakoreguodami Barselonos tikslą: 2010 m. moksliniams tyrimams skirti 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP), kai šiuo metu skiriama 1,9 %. 2005 m. balandžio 6 d. komunikate „Europos mokslinių tyrimų žinių erdvės kūrimas plėtrai užtikrinti“, kuriame yra nustatyti Europos mokslinių tyrimų politikos tikslai 2007–2013 m., Komisija pakartojo, kaip svarbu **žinioms, kurių reikia tvariam augimui užtikrinti, suteikti naują impulsą**, kad būtų pasiekti Lisabonos tikslai. Šiuo metu plačiai pripažįstama, kad Europos Sąjungos pajėgumo plėsti žinias formavimas, žinių sklaida pasitelkus švietimą ir jų įtvirtinimas inovacijose, yra

---

¹ „Kiekvienų metų pradžioje Komisija siunčia Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą. Pranešime pateikiama informacija apie mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą bei rezultatų skleidimą praėjusiais metais ir einamųjų metų darbo programą“.

² 2002 m. birželio 27 d. Sprendimas Nr. 1513/2002/EB. 4 straipsnis „Metiniame Komisijos pranešime, pateikiamame pagal Sutarties 173 straipsnį, Komisija pateikia išsamią ataskaitą apie pasiekimus įgyvendinant Šeštąją pagrindų programą, ypač siekiant jos tikslų ir patenkinant prioritetus...; be to, įtraukiama informacija dėl finansinių aspektų ir instrumentų naudojimo.“

geriausios ES priemonės siekiant paspartinti ekonominį augimą ir kiekybiškai bei kokybiškai pagerinti užimtumą, tuo pačiu užtikrinant socialinę pažangą ir aplinkos apsaugą. Laikydami tą pačią poziciją, Hampton Court susirinkę valstybių ir vyriausybių vadovai dar kartą patvirtino, kad moksliniai tyrimai yra viena iš penkių pagrindinių veiklos kryptų, kurias reikia toliau plėtoti, todėl šioje srityje buvo įsteigta aukšto rango grupė, vadovaujama buvusio Suomijos ministrų pirmininko Aho.

Spalį paskelbdama bendrą strategiją „Daugiau mokslinių tyrimų ir inovacijų“, Komisija ypatingą dėmesį skiria tam, kad būtų sudarytos geresnės sąlygos privačiam sektoriui investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas. Pagrindinis tikslas yra pagerinti bendrąsias sąlygas moksliniams tyrimams ir naujovėms, visų pirma priimant europines gaires ir orientyrus, pvz., šiais esminiais klausimais: mokesčių lengvatos moksliniams tyrimams, viešųjų pirkimų taikymas naujoviškų produktų ir paslaugų atžvilgiu bei universitetų ir įmonių bendradarbiavimas ir technologijų perdavimas. Kad pramonės įmonės daugiau investuotų į MTP Europoje, būtina taip pritaikyti vidaus rinkos politiką, kad būtų skatinama žinių ekonomika ir naujoviškų prekių bei paslaugų, sukurtų vykdant mokslinius tyrimus, rinkos gyvybingumas.

2.1.1. *Besirengiant Septintajai bendrajai programai*

2005 metais buvo imtasi esminių veiksmų **besirengiant Septintosios bendrosios programoms (7BP)**: Komisija pateikė visos teisinės bazės pasiūlymus, įskaitant pačių Bendrųjų programų (EB, Euratomas) pasiūlymus ir išsamų *ex-ante* poveikio įvertinimą balandį, specialiųjų programų pasiūlymus rugsėjį ir dalyvavimo ir rezultatų sklaidos taisyklės gruodį. Komisija pasiūlė ambicingą 7BP taikymo sričių ir masto atžvilgiu, kuri atitinka Europoje keliamus uždavinius.

Pagrindiniai 7BP tikslai yra įgyvendinami šiomis keturiomis programomis:

- **Bendradarbiavimas**: ES suteikti pasaulio lyderės poziciją mokslo ir technologijų srityse skatinant bendradarbiauti įvairias mokslininkų grupes Europos Sąjungoje ir visame pasaulyje, įskaitant įvairiapusę ir ilgalaikę viešojo ir privataus sektorių partnerystę;
- **Idėjos**: sudaryti sąlygas svarbiai naujai iniciatyvai, t.y. įkurti nepriklausomą Europos mokslinių tyrimų tarybą, remti mokslininkų inicijuotus fundamentaliuosius netirtų sričių mokslinius tyrimus, taip skatinant mokslininkus, dėl kurių meistriškumo, kūrybiškumo ir intelektualinio smalsumo bus padaryta naujų svarbių atradimų;
- **Žmonės**: kiekybiškai ir kokybiškai išvystyti žmogiškuosius išteklius mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros srityje;
- **Pajėgumai**: plėtoti turimas priemones, skirtas moksliniams tyrimams ir inovacijoms, kad mokslas vaidintų svarbesnį vaidmenį visuomenėje ir kad būtų galima lengviau plėtoti darnų tarptautinį bendradarbiavimą.

7BP pasiūlyta teisinė sistema yra aiškiai tobulesnė Europos mokslinių tyrimų reglamentavimo ir administravimo atžvilgiu, nes supaprastinta galimybė pasinaudoti programa, supaprastintos procedūros ir numatyta, kad tam tikras logistines ir administracines užduotis gali atlikti išorės struktūros.

2.1.2. Kuriant Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE)

Rengdama būsimą mokslinių tyrimų finansavimo pagrindą, 2005 metais Komisija sustiprino pagrindines **su EMTE kūrimu susijusias politikos iniciatyvas**.

EMTE *mobilumo strategijoje* ir *mokslo darbuotojų karjeros plėtros politikoje* numatytas darnus pagrindas valstybėms narėms ir Komisijai sukurti bendrą, atvirą, patrauklią ir konkurencingą Europos mokslo darbuotojų darbo rinką. Buvo nemažai nuveikta mažinant kliūtis mobilumui ir gerinant igūdžius bei kompetenciją, susijusius su karjeros plėtra įvairiuose sektoriuose ir šakose. Be to, buvo sustiprintas mokslininkų statusas, profesija ir karjeros plėtra, 2005 metais valstybėms narėms pateikus rekomendacijas dėl Europos mokslininkų chartijos ir dėl Mokslininkų priėmimo į darbą elgesio kodekso, kuriuos imtasi įgyvendinti iš karto nuo jų priėmimo, ir paskelbus iniciatyvą „Mokslo darbuotojai Europoje 2005 m.“.

Dvidešimt aštuonių Europos technologijų platformų veikla aktyvėja. Jose sprendžiami strateginiai klausimai, kur ateities Europos augimas, konkurencingumas ir tvarumas priklausys nuo esminės technologijų pažangos įvairiose srityse: nuo plieno pramonės iki oro, geležinkelių ir jūrų transporto, vandenilio ir saulės energijos, vandens ir cheminių medžiagų, nanoelektronikos ir naujoviškų gydymo būdų, augalų genomikos ar tvarios chemijos pramonės (įskaitant pramoninę biotechnologiją), gamybos, abipusio mokymosi ir išvalgos žinių. Europos Komisija nesteigia Europos technologijų platformų ir joms nevadovauja, bet prireikus, joms padeda ir pataria. Platformos veikia „iš apačios į viršų“ principu, kai suinteresuotosios šalys, vadovaujant pramonės įmonėms, kartu apibrėžia ir įgyvendina vidutinės trukmės ir ilgalaikę strateginę mokslinių tyrimų darbotvarkę, skatinančią pagrindinių technologijų plėtros, diegimo ir naudojimo potencialą. Sudarant specialiąją programą „Bendradarbiavimas“ buvo atsižvelgta į Europos technologijų platformoje sudarytas strategines mokslinių tyrimų darbotvarkes, tiek kiek jos atitiko Europos mokslinių tyrimų politikos tikslus. Keletoje sričių galima kurti bendrą technologijų iniciatyvą, kad būtų įgyvendinta visa Europos technologijų platformoje sudaryta strateginė mokslinių tyrimų darbotvarkė arba jos dalis³.

Be to, buvo atrinkti 68 *ERA-NET* projektai; jų tikslas – koordinuoti nacionalines ir regionines mokslinių tyrimų programas, pvz., dvišalio bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis, metrologijos, žemės ūkio ir žuvininkystės, augalų ir žmonių sveikatos, energetikos, transporto ar aplinkos srityse. 7BP pasiūlymuose taip pat numatyta keturiuose srityse įgyvendinti *bendras iniciatyvas pagal Sutarties 169 straipsnį*, taip dar labiau sustiprinant programos koordinavimą.

Taip pat galima pažymėti indėlį į Europos mokslinių tyrimų erdvę tam tikrose srityse. 2005 m. birželio 28 d. Europos Sąjunga ir kiti tarptautiniai partneriai – Japonija, Rusija, Kinija, Jungtinės Valstijos, Korėja, vėliau prisijungusi Indija – pasirašė Bendrąją deklaraciją, susitardami pastatyti *tarptautinį termobranduolinį eksperimentinį reaktorių (ITER)* Kadaraše. Šis šalių, kuriose gyvena daugiau nei pusė pasaulio gyventojų, susitarimas *de facto* patvirtino, kad Europa pirmąją branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų srityje ir tapo istoriniu

---

³ Komisijos tarnybų darbo dokumentas „Ataskaita apie Europos technologijų platformas ir bendras technologijų iniciatyvas: viešųjų ir privačių MTTP partnerysčių skatinimas Europos pramonės konkurencingumui padidinti, SEC (2005) 800, 2005 6 10“. Buvo sustiprintas Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros strategijų forumo (ESFRI) vaidmuo remiant darnų ir strategišką požiūrį į politikos formavimą, visų pirma parengus visai Europai svarbių naujų mokslinių tyrimų infrastruktūrų europinį planą.

įvykiu tarptautiniame ir europiniame bendradarbiavime mokslo srityje. ITER yra naujas etapas, kurį reikia įgyvendinti, kad būtų realiai sukurta branduolių sintezės energija, kuri padėtų spręsti pasaulio energetikos problemas. ITER yra didžiausias tarptautinis mokslinių tyrimų projektas, kuriam numatoma skirti 10 milijardų eurų per 35 metus.

Birželį buvo priimtas veikslių planas 2005–2009 metams, skirtas įgyvendinti saugią, integruotą ir atsakingą Europos *nanomokslų ir nanotechnologijų* plėtojimo strategiją. Jos tikslas – šioje srityje vykdyti daugiau mokslinių tyrimų ir juos koordinuoti, kad būtų prisidėta prie Sąjungos konkurencingumo ir daugelio jos politikos kryptių, sukuriant sąveiką su mokymu ir inovacijomis. Suderintais Europos pramonės įmonių, mokslo organizacijų, universitetų ir finansinių institucijų veiksmais būtų galima sukurti komerciniu požiūriu perspektyvius ir tikrai saugius produktus ir priemones.

Globalių pokyčių ir ekosistemų, tvarios energijos ir transporto sistemų srityse vykdomi moksliniai tyrimai labai prisidėjo prie to, kad būtų persvarstyta ES tvaraus vystymosi strategija. Komisija pranešė apie sėkmingą aplinkosaugos technologijų veikslių plano ir aplinkosaugos ir sveikatos veikslių plano įgyvendinimą, kuris tęsėsi 2005 metais. 2005 m. vasarį Komisijos surengtame Briuselio aukščiausio lygio susitikime buvo priimtas 10 metų pasaulinės žemės stebėjimo iniciatyvos įgyvendinimo planas.

Kalbant apie Komisijos *gyvybės mokslų ir biotechnologijų* strategiją, Komisija trečiojoje pažangos ir ateities gairių ataskaitoje pabrėžė jos svarbą skatinant augimą ir stiprinant ES poziciją pasaulinėje modernių technologijų rinkoje. Tuo pačiu metu iš klinikinių tyrimų platformos buvo pateikti pirmieji rezultatai kovojant su ligomis, susijusiomis su skurdu (ŽIV/AIDS, maliarija, tuberkuliozė), pagal Europos ir besivystančių šalių partnerystės klinikinių tyrimų srityje programą (Sutarties 169 straipsnis).

Buvo sprendžiami transversalūs EMTE rėmimo klausimai, pvz., *mokslas visuomenėje, lyčių lygybė* moksle ir *tarptautinis bendradarbiavimas*, pasitelkus svarbius viešuosius renginius, išsamias analizes ir veikslių planus, dvišalius ir regioninius dialogus, parengus bendradarbiavimo susitarimus su Japonija, Pietų Korėja, Jordanija ir Egiptu, taip pat sudarius susitarimą su Šveicarija.

2004 metais pradėta parengiamoji mokslinių saugumo tyrimų veikla buvo toliau tęsiama 2005 metais. Parengiamąja saugumo mokslinių tyrimų veikla rengiamas pagrindas pilnaverčių saugumo tyrimų prioritetui pagal 7BP temą „Saugumas ir kosmosas“. 2005 metais buvo priimti du komunikatai kosmoso srityje: „Europos kosmoso politika – preliminarūs elementai“ ir „GMES: nuo idėjos prie jos įgyvendinimo“. 7BP vykdomos veiklos kosmoso mokslinių tyrimų srityje tikslas bus remti Europos kosmoso politiką, ypatingą dėmesį skiriant GMES (Pasaulinė aplinkos ir saugumo stebėsenos sistema).

2.2. Šeštosios bendrosios programos įgyvendinimas

Planuojant 7BP pradėti vykdyti 2007 metais, toliau įgyvendinama **6BP numatyta mokslinių tyrimų veikla**. 2002–2006 m. ES turi apie 20 milijardų eurų biudžetą, skirtą septyniems teminiams prioritetams: gyvybės mokslai, genomika ir biotechnologija sveikatai; informacinės visuomenės technologijos; nanomokslai ir nanotechnologijos, pažangios medžiagos ir nauji gamybos procesai; aeronautika ir kosmosas; maisto kokybė ir sauga; tvarioji plėtra, visuotiniai pokyčiai ir ekosistemos; socialiniai ir humanitariniai mokslai. 2005 metais buvo skirtas visas biudžetas. Toliau buvo stengiamasi, kad 6BP dalyvautų geriausias mokslinių tyrimų grupės, pažangiausios įmonės, organizacijos ir institucijos; buvo pasiekta

žymios mokslinės ir technologinės pažangos visuose teminiuose prioritetuose. Daugelyje teminių sričių ypatingas dėmesys skiriamas sritims, kuriose ypač geros sąlygos sudarytos įmonių, visų pirma MVI, dalyvavimui ir tarptautiniam bendradarbiavimui. Be to, buvo atliekami moksliniai tyrimai, skirti remti politiką įvairiose srityse, pvz., žemės ūkio, žuvininkystės, sveikatos ir vartotojų apsaugos, švietimo, jaunimo, užimtumo ir socialinių reikalų, teisingumo ir vidaus reikalų, aplinkos, bendros rinkos, energetikos ir transporto. Buvo toliau gerinama reglamentavimo ir administracinė aplinka, kur to prireikė, visų pirma supaprastinant nuostatas ir procedūras.

Siekiant **pasinaudoti ankstesnėmis bendrosiomis programomis**, pagal jas vykdytos mokslinių tyrimų veiklos socialinis bei ekonominis poveikis ir moksliniai ir techniniai rezultatai yra skleidžiami, analizuojami ir vertinami, kad būtų tinkamiausiai išnaudotas jų potencialas kuriant naujoves ir formuojant politiką. 1999–2003 m. vykdytų Bendrijos bendrųjų programų penkerių metų įvertinimo ataskaita ir tyrimai bei Komisijos pozicija jų atžvilgiu buvo plačiai paskleisti ir aptarti įvairiuose politiniuose forumuose ir į juos buvo tinkamai atsižvelgta rengiant 7BP.

CORDIS toliau yra 6BP projektų ir rezultatų platinimo tarnyba; iš visų rodiklių matyti, kad daug labiau naudojamos pagrindinėmis paslaugomis, projektų aprašymais, informavimo ir kvietimų teikti paraiškas paslaugomis.

3. ATVIRO KOORDINAVIMO METODO PLĖTOJIMAS IR TAIKYMAS VALSTYBĖSE NARĖSE

3.1. Moksliniai tyrimai ir atnaujinta Lisabonos strategija

2005 m. kovo mėn. įvykusiame Europos Vadovų Tarybos pavasario susitikime ES lyderiai Europos politikos prioritetais išskėlė augimą ir užimtumą. Lisabonos strategijos atnaujinimas reiškė, kad visi dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą susitelkti ties pozityvių reformų programa, kurios sėkmė priklauso nuo didžiausių poveikį darančio visapusiško požiūrio ir aktyvaus kiekvienos valstybės narės dalyvavimo. Šis įsipareigojimas buvo dar kartą įtvirtintas susitarimu dėl daugiamečių integruotų ekonomikos augimo ir užimtumo gairių, kuriose pateiktas aiškus nacionalinių reformų kūrimo planas, taip pat spalį Hampton Court vykusiu neoficialiu susitikimu.

Kad **ši ambicija būtų įgyvendinta**, pirmiausiai reikėjo įdiegti priemones, kurios buvo būtinos darbo vietų kūrimui pagreitinti. Tam reikia laikytis partneryste grindžiamo metodo, tinkamas priemones priimant tinkamu lygiu. Valstybės narės sudarė nacionalines reformų programas remdamosi integruotomis gairėmis. Be to, Taryba, Europos Parlamentas ir Komisija kartu nagrinėja veiksmus, kurių reikia imtis Bendrijos lygiu, ir kurie papildytų valstybių narių iniciatyvas.

2005 m. rudenį valstybių narių pateiktose nacionalinėse reformų programose iš esmės gerai buvo atspindėtas poreikis kurti žinių ekonomiką ir padidinti Europos patrauklumą verslininkų ir investuotojų akyse. Be šio poreikio, Komisijai vertinant 25 valstybių narių nacionalinių reformų programų dalį, skirtą moksliniams tyrimams, paaiškėjo, kad visos valstybės narės MTP laiko pagrindiniu prioritetu. Daugelyje šalių MTP ir inovacijų politikos kryptys yra vis labiau integruojamos, kai kuriais atvejais įkuriant MTP ir inovacijų tarybas, kuriose dalyvauja socialiniai partneriai ir atitinkamos ministerijos ir kurios pataria vyriausybėms strateginiais klausimais. Be to, valstybės narės susiduria su bendromis problemomis, pvz., poreikiu

pagerinti žmogiškuosius išteklius, aktyviai mokslinius tyrimus vykdančių MVĮ skatinimu ir poreikiu pagerinti viešojo ir privataus sektorių keitimąsi žiniomis.

Buvo imamasi priemonių šiems klausimams spręsti, bet apskritai per pastaruosius metus ES MTP srityje buvo pastebimas sąstingis. Keletas valstybių narių ėmėsi konkrečių veiksmų, kad būtų padidintos MTP skiriamos valstybės išlaidos ir kad būtų pasiekta pažangos veiksmingumo atžvilgiu, pvz., plėtojant viešojo ir privataus sektoriaus partnerystes (VPSP), siekiant skatinti MTP verslo įmonėse ir įdiegti MTP stebėsenos ir vertinimo sistemas viešajame sektoriuje. Visos valstybės narės numato modernizuoti mokslinių tyrimų institucijų ir universitetų valdymą, jiems suteikiant daugiau savarankiškumo. Maždaug pusė valstybių narių taiko tam tikras fiskalines paskatas, siekdamos remti MTP privačiame sektoriuje, o keletas kitų valstybių narių numato įvesti tokias priemones. Galiausiai daugelis valstybių narių imasi arba ketina imtis priemonių, siekdamos užtikrinti reikiamą kvalifikuotų mokslo darbuotojų skaičių, pvz., stengiasi daugiau pritraukti studentų į mokslo, technines ir inžinerines disciplinas ir gerina mokslo darbuotojų karjeros perspektyvas. Apskritai, nacionalinėse reformų programose (NRP) matyti, kad valstybės narės siekia darniau derinti įvairias politikos kryptis moksliniams tyrimams ir inovacijoms remti.

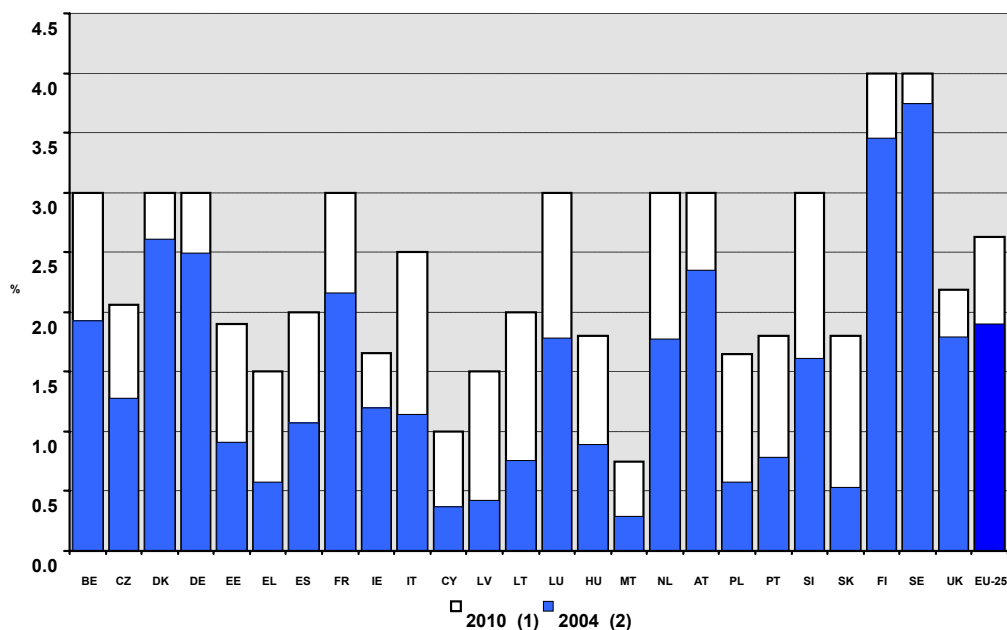
Atsižvelgiant į MTP svarbą ekonomikos augimui ateityje ir siekiant išspręsti daugelį problemų, su kuriomis šiandien susiduria visuomenė, svarbu, kad būtų daugiau investuojama į MTP. Valstybės narės turi nemažai galimybių pagerinti valstybės išlaidų kokybę iš naujo perskirstant lėšas, visų pirma valstybės pagalbos lėšas, perspektyvesnėms sritims ir glaudžiau koordinuojant persikirstymą su kitomis valstybėmis narėmis, kad būtų išvengta brangiai kainuojančio dubliavimosi. Taip pat būtų galima pagerinti viešojo sektoriaus paramos MTP veiksmingumą. Europos Komisijos pasiūlymas, kuriam pritarė Europos Taryba, ES-15 valstybių narių atžvilgiu atidėti su Lisabonos strategija susijusias sanglaudos lėšas rodo, kaip galima labiau remti prioritetinius sektorius, pvz., mokslinius tyrimus, įvairiose politikos srityse. Tačiau didžiausią indėlį turėtų įnešti privatus sektorius, o tai priklausys nuo to, ar bus užtikrintos palankios įplaukų iš investicijų į MTP Europoje perspektyvos. Savo ruožtu tai priklausys nuo naujoviškų produktų ir paslaugų paklausos, nuo to, ar bus pakankamai reikalingus įgūdžius turinčių darbuotojų ir ar bus atitinkamai parengta reglamentavimo sistema.

3.2. Pažanga siekiant 3 % tikslo

Pastaraisiais metais ES MTP intensyvumas (MTP išlaidų dalis BVP) visiškai neartėja prie tikslų, kurie buvo nustatyti 2002 m. Barselonoje įvykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime (iki 2010 m. MTP intensyvumą priartinti iki 3 %, kai du trečdalius išlaidų finansuoja privatus sektorius). Nuo 1997 m. iki 2001 m. pastebimas lėtas, bet pastovus augimas, kuris šiek tiek sulėtėjo nuo 2002 m. (nuo 1,92 % 2001–2002 m. iki 1,90 % 2004 m.). Šią kaitą iš esmės lėmė privataus sektoriaus finansavimo svyravimai. Privataus sektoriaus finansavimas pastaruoju metu sumažėjo dėl ekonomikos augimo sulėtėjimo 2002–2003 m. ir „sprogus technologijų burbului“. 2004 m. jis sudarė 55 % visų MTP išlaidų.

Tačiau šiuo metu visos valstybės narės iškėlė pakankamai ambicingus su MTP finansavimu susijusius tikslus savo nacionalinėse reformų programose ar už jų (žr. 1 pav.).

1 pav. Bendrosios vidaus išlaidos MTP (BIMTP) % BVP

Jeigu visi MTP išlaidų tikslai bus pasiekti, 2010 m. MTP išlaidos ES padidėtų maždaug iki 2,6 % BVP.

Lyginant metinę MTP intensyvumo augimo normą, kuri 2004–2010 m. turi būti išlaikyta kiekvienoje valstybėje narėje ir visoje ES, kad būtų pasiektas tikslas, ir per pastaruosius metus (1997–2004 m.) užfiksuotą augimo normą, galima įvertinti tikslo pasiekimo lygį. Vienose šalyse, pvz., Danijoje, Suomijoje, Švedijoje, Vokietijoje ir Austrijoje pasiekta augimo norma yra pakankama pasiekti tikslui, jeigu išliks tos pačios tendencijos; nors šiose šalyse MTP intensyvumas jau yra didesnis už ES vidurkį, pastaraisiais metais joms pavyko pasiekti dar didesnės pažangos. Kitos šalys, pvz., Belgija, Prancūzija ir UK (taip pat bendrai ES-25) tikslą pasieks tik iš esmės didindamos išlaidas MTP. Dar kitoms šalims, pvz., Lenkijai, Slovakijai, Maltai, Latvijai ir Graikijai šis tikslas yra sunkiai pasiekiamas.

Tiriant priežastis, dėl kurių kai kurios šalys sėkmingiau žengia pirmyn Barcelonos tikslų įgyvendinimo link, verta atsižvelgti į tai, kaip įvairūs ekonomikos sektoriai prisideda prie MTP intensyvumo augimo šių šalių verslo įmonėse. Iš tiesų, iš visų tų sėkmingų pavyzdžių galima paminėti vieną (Suomijoje ir Vokietijoje), du (Danijoje) ar tris (Švedijoje) esminį vaidmenį atlikusius sektorius, kuriuose aktyviai vykdomi MTP⁴. Tai rodo, kad svarbu specializuotis nacionalinėse ir (arba) regioninėse inovacijų sistemose ir ekonomikoje, įskaitant keletą įmonių, kuriuose aktyviai vykdomi MTP. Tačiau nereikėtų nuvertinti viešai finansuojamų MTP atliekamo vaidmens siekiant Barcelonos tikslų, atsižvelgiant į tai, kad visose šiose valstybėse narėse viešai finansuojamų MTP intensyvumas taip pat yra didesnis už ES vidurkį, taigi jie papildo privataus sektoriaus finansuojamus MTP.

⁴ Suomija: ryšių įranga, Vokietija: motorinės transporto priemonės, Danija: vaistai, biotechnologijos ir IRT paslaugos, Švedija: Vaistai, motorinės transporto priemonės ir ryšių įranga.

3.3. Atviro koordinavimo metodas (AKM)

Remdamasis pirmojo etapo patirtimi, CREST (Mokslinių ir techninių tyrimų komitetas) 2005 m. sausį pradėjo įgyvendinti antrąjį etapą. Buvo įsteigtos penkios CREST ekspertų grupės specialioms temoms nagrinėti, ir valstybės narės metoda labiau įsisavino. Ekspertų grupėms vadovavo viena arba dvi valstybės narės; ekspertų grupių darbo rezultatas buvo labiau su praktika susietos rekomendacijos.

Derinant politikos sritis, speciali tarpusavio vertinimo tvarka buvo įdiegta ir taikoma trijose šalyse (Švedijoje, Ispanijoje ir Rumunijoje⁵) siekiant paskatinti keistis informacija politikos klausimais ir kaupti atskirai šaliai pritaikytą ir bendro pobūdžio patirtį apie tai, kaip reikia formuoti ir veiksmingai įgyvendinti politikos derinius, kurių reikia MTP intensyvumui padidinti. Fiskalinių priemonių srityje darbai iš esmės buvo sutelkti ties moksliniais tyrimams taikomų su mokesčiais susijusių priemonių įvertinimu ir koncepcija. Šiems darbams pasibaigus buvo sudarytas praktinis su mokesčiais susijusių priemonių vertinimo vadovas. Pastaraisiais metais daugelis valstybių narių įvedė, plėtojo ir tobulino moksliniais tyrimams taikomas fiskalines schemas.

Vykdamas viešųjų tyrimų centrų pertvarką buvo sudaryta visų veiksmų, kuriais remiamas viešųjų mokslinių tyrimų organizacijų ir pramonės įmonių keitimais žiniomis, apžvalga ir rengiamos veiklos rekomendacijos bei įgyvendinimo gairės, susijusios su keitimusi žiniomis, viešųjų mokslinių tyrimų organizacijų organizavimu, rizika/ naujų įmonių kūrimu ir mokslo darbuotojams skatinti skirtomis schemomis. Kalbant apie MVĮ, šiame antrajame etape dėmesys skiriamas aktyviai mokslinius tyrimus vykdančių MVĮ poreikiams ir naujoms modernių technologijų įmonėms. Ekspertų grupės veikla buvo organizuota pagal penkias temas, kurios laikomos esminėmis siekiant mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos integruoto požiūrio šioje srityje: finansiniai aspektai; vadybos gebėjimų tobulinimas; bendradarbiavimas su mokslinių tyrimų institutais; technologijų viešieji pirkimai ir spartaus augimo perspektyvos. Intelektinės nuosavybės teisės srityje kuriamas priemonių rinkinys, kad būtų užtikrintas tarpvalstybinis bendradarbiavimas įtraukiant viešąsias mokslinių tyrimų organizacijas, ir kuriamas Europos technologijų perdavimo specialistų gebėjimų tobulinimo pagrindas.

Nuo 2002 m. veikia iš valstybių narių atstovų sudaryta Žmogiškųjų išteklių ir mobilumo iniciatyvinė grupė atviro koordinavimo metodo taikymo mokslinių tyrimų žmogiškųjų išteklių srityje. 2005 m. iniciatyvinė grupė pagrindinį dėmesį skyrė abipusio mokymosi veiklai, susijusiai su akademinės bendruomenės ir pramonės įmonių mokslo darbuotojų mobilumu.

2006 m. rugsėjį CREST pateiks Tarybai ir Komisijai AKM taikymo 3 % tikslui pasiekti antrojo etapo ataskaitą, į kurią bus atsižvelgiama rengiant Komisijos metinę pažangos ataskaitą ir 2007 m. Pavasario Tarybos išvadas apie persvarstytą Lisabonos strategiją. CREST taip pat naudos NRP ir su jomis susijusias veiklos ataskaitas kaip abipusio mokymosi pagrindą, siekdamas patobulinti nacionalines mokslinių tyrimų politikas ir 2006 m. rudenį pateiks pagrindines šios veiklos išvadas.

Siekiant sustiprinti ir papildyti AKM taikymą 3 % tikslui pasiekti, buvo paskelbtas MTTP **OMC-NET** kvietimas teikti paraiškas (bendras numatomas biudžetas 8,7 mln. EUR). Tikslas yra remti abipusį mokymąsi ir bendradarbiavimo iniciatyvas, kurių imasi valstybių narių

---

⁵ Pakviesta dalyvauti MTTK posėdyje, atsižvelgiant į numatytą jos prisijungimą prie ES.

grupės, siekdamos spręsti visoms svarbius politikos klausimus. Naujoji schema bus tęsiama pagal 7-ąją bendrąją programą.

4. ATEITIES PESPEKTYVOS

Visi šie pasiekimai padėjo pasirengti 2006 – iššūkių metams – kuriais bus deramasi dėl galutinio 7BP priėmimo ir didinamos investicijos į mokslinius tyrimus bei mokslo darbuotojų karjerą Europoje.

Po Europos Parlamento, Komisijos ir ES pirmininkaujančios šalies „trilogo“, 2006 m. balandžio 4 d. priėmus susitarimą dėl Europos biudžeto 2007–2013 m., 7BP ir specialiąsias programas numatoma priimti iki 2006 m. pabaigos arba 2007 m. pradžioje. Pirmasis kvietimas teikti paraiškas turėtų būti paskelbtas 2007 m. pradžioje.

Lisabonos strategijos ekonomikos augimo ir užimtumo skatinimo kontekste, 2006 m. rudenį valstybės narės pateiks pirmąsias pažangos ataskaitas. Komisija įvertins valstybių narių strategijų mokslinių tyrimų dalį ir pažangą siekiant atskirų MTP tikslų, kuriuos nustatė Pavasario Taryba, ir pažangą siekiant 3 % tikslo. Kad būtų sustiprintos valstybių narių mokslinių tyrimų strategijos, Komisija iki metų pabaigos priims savanoriškai taikytinas gaires, kurių tikslas – skatinti universitetų, viešųjų tyrimų organizacijų ir pramonės įmonių keitimąsi žiniomis. Be to, Komisija priims valstybės pagalbos moksliniams tyrimams ir inovacijoms reglamentavimo sistemą, taip pat MTP taikomų mokesčių lengvatų koncepcijos ir įvertinimo gaires. Komisija taip pat ketina pateikti pasiūlymą įsteigti Europos technologijų institutą, kuris pradėtų veikti iki 2009 m.

5. PAPILDOMOS INFORMACIJOS ŠALTINIAI

Išsamesnė informacija pateikta prie šios ataskaitos pridėtame Komisijos darbo dokumente. Viešai prieinama yra ši papildoma informacija:

- Metinės Bendrosios programos ir specialiųjų programų stebėsenos ataskaitos, kuriose pateikiama glausta ir nepriklausoma priemonių, kurių buvo imtasi programoms įgyvendinti, pažangos ir kokybės santrauka.
- Penkerių metų laikotarpio įvertinimo ataskaitos, kuriose pateikiama informacija apie Bendrijos veiklą ir pasiekimus mokslinių tyrimų srityje per praėjusius penkerius metus.
- Mokslo ir technologijų rodiklių Europos ataskaita, kurioje pateikiami Europos ir nacionalinės MTTP veiklos pasaulio kontekste aprašymas, statistika ir išsami analizė.
- Kiekvienais metais skelbiamos pagrindinių skaičių ataskaitos, kuriose pateikiamas tam tikras rodiklių skaičius, apibūdinantis Europos padėtį mokslo, technologijų ir inovacijų srityse.
- Mokslo ir technologijų Europoje statistikos (Eurostatas): MTP biudžeto, MRP išlaidų, MTP personalo ir patentų valstybėse narėse statistikos atskirai pagal regionus.

- Kartu su Bendrijos MTTP programomis skelbiamos susijusios studijos ir analizės, kuriose nagrinėjami specifiniai atskirų MTTP sričių klausimai.

Daugelį šių dokumentų galima rasti Komisijos interneto puslapiuose:

- Bendroje Komisijos tinklavietėje EUROPA: <http://europa.eu/>
- CORDIS tinklavietėje, kurioje pateikiama išsami informacija apie MTTP bendrąją programą: <http://cordis.europa.eu/>
- Komisijos Mokslinių tyrimų generalinio direktorato tinklavietėje: <http://ec.europa.eu/research/>
- Komisijos Informacinės visuomenės generalinio direktorato tinklalapyje: http://ec.europa.eu/information_society/index_en.htm
- Komisijos Įmonių generalinio direktorato tinklavietėje: <http://ec.europa.eu/dgs/enterprise/>
- Komisijos Energetikos ir transporto generalinio direktorato tinklavietėje: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index.html
- Jungtinio tyrimų centro (JTC) tinklavietėje: <http://www.jrc.ec.europa.eu/>
- Eurostato tinklavietėje: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>